

בסייעתא דשמיא

שיעורים בליקוטי הלכות

שנאמרו בס"ד ע"י

הרה"ח ר' ניסן דוד קיוואק שליט"א

לקוטי הלכות חלק א' דף י"ג - י"ד

הלכות השכמת הבוקר ה"ד

אות טז - יט

מכון

הליכות נועם

halicot.noam@gmail.com

נכתב לפני עריכה

ניתן להאזין לשיעורים
במס' טלפון מיוחד
לשיעורי הרב שליט"א
במס' **0527111070**

לשמיעה, והורדה,
וכן להורדת הקונטרס
באתר בעטלער
betler.org

ליקוטי הלכות או"ח דף י"ג י"ד השבמת הבוקר הלכה ד' אות טז- יט

נסכם תחילה מה שלמדנו בהלכה זאת, ר' נתן מפרש הלכות השבמת הבוקר ע"פ מה שרביה"ק מלמד שעיקר מלחמת עמלק שבכל יום הוא שהוא גורם לתפוס מחשבת האדם בדברים שמשכיחים מהאדם את השי"ת, עד שנופל למרירות ועצבות, ונתפס יותר למדות רעות והשכל יוצא לחוץ. שזה דבר מר מאד. והנשמה זועקת ושואגת על כך. רבינו מגלה שיש דרך שיכולים להתוך ולהעלות הנשמה מאחיזת הר' מלכויות, ע"י אור החסד שהוא צמצומי אור תורת הצדיקים שעל ידו יכולים להרים הנפש לאור הפנים, בכח הרופא הגדול שיכול לתת לכל אחד השגות אלקות, וזה שמה שר' נתן טרח וידע להביא את דברי רביה"ק לכל מדרגה, הן לדרי מעלה ימצאו דרך באמת להכנס להשגת הרעת, שיתקשרו בלבם ענייני יראה ואהבה, לא רק שיהיה מקיף כזה, אלא שיהיה מושג, עד שהתפילה תהיה השגות אלקות, והיראה תהיה השגות אלקות.

בהלכה זאת בעצמה אנו למדים ממוהרנ"ת מזהו ענין הצמצום והלבוש לזכות להשגות אלקות למעשה

ובזאת ההלכה ר' נתן מלמד אותנו שצריך לקום בבוקר ולבא להשגות אלקות, ר' נתן מאכיל אותנו בכף בהלכה זאת, איך לקחת צמצומי הלכה ולבא בזה להשגות אלקות, כמו כל יהודי שיש לו דרך להשיג אלקות מתוך משנה גמ' הלכה, ר' נתן מצייר לנו את המציאות איך ה' איתנו בכל הלכה, כל מצוה שעושים, זהו שיעורי דאתון דאורייתא.

וזה שר' נתן מלמד שתחילה צריך להתעורר בחצות, להתעורר בח' תוכחת מוסר, לבקש ולחפש, אני יודע שיש כאן משהו, אני רוצה להגיע לזה. לא יכול לחיות בלי זה. וזה תקח מתוך נר מצוה תורה אור, המשכת אלקות לתוך צמצומי תורה, ועי"ז יש דרך להוריד את זה יותר למילים פשוטים, חיזוק פשוט יותר. כמו שענין רביה"ק שנמשך בעולם ע"י דברי חיזוק, וע"י הנהגות של רבינו, שזה משנה את המהות של האדם. וכך ע"י הסיפורים של רבינו, שזה מביא תכלית השגות אלקות באדם. ועי"ז שהאדם תמיד עסוק בספרי רבינו, הרי הוא עסוק בהשגות אלקות מתוך דברי רבינו, כמו שיש השגות אלקות מתוך דברי הגמ' באופן אחד, כך יש השגות אלקות מה שנמשך אור הזה"ק בספרי הבעש"ט ורבינו באופן שתמיד האדם עסוק להשיג עוד נקודה ועוד נקודה, בדרך שהוא משיג את זה, לא רק מקיף גבוה, אלא מתחיל להבין היטב, מה זה שבת ויום טוב, מה זה תפילין. וכך מתחזק לשוב בתשובה, ומתבודד, עד שגדול הדעת בהשגות אלקות. שאפשר לזכות עי"ז לחיות חיים טובים. וכך צריך לקום כל בוקר, לנקות ידיו וגופו מכל הבלבולים, ולבא להניח תפילין שזוהו הגדלת הרעת בתכלית השלימות.

וכלל הנושא הוא ששייך גם לאנשים פשוטים לבא להשגות אלקות. וזה הנושא יש עליו מחלוקת, כי יש אומרים שבלתי אפשרי לתת לכל אחד השגות אלקות. יש אור הבעש"ט בעולם שמכניס לכל אחד השגות אלקות, היינו שהאמונה מיושבת בלבנו, ויש לו מחשבות שנותנים לו יראת שמים, ותכלית אמיתי, עד שהמחשבה הזאת מביאה אותו לתורה. כי כל חלק בתורה מלמד את האדם השגות אלקות, גמ' רש"י תוס', כל דבר מלמד השגות אלקותו יתברך.

ולגבי הרמת נפש צריך השגות אלקות באופן שיתפלל בכונה, ויחשוב מה' תמיד לנגדו, לקרוע ולחתוך את שכלו מפילתו, ולהרימו לחשוב מחשבות שכתוב בספרי הצדיקים. כמו שיש הלכה, יש הליכות עולם שמוזב בליקוטי הלכות, מחשבות שמלמדים איך לחשוב מה', לחשוב מדברי חיזוק ואמונה. וכן כלל דברי ר' נתן בלקו"ה הם ענייני אמונה שמלוכשים בהלכות השו"ע, לקום בבוקר בזריזות, ובתחילה לישון לצאת מהבלבולים, אח"כ לקום חצות ולבכות היכן הוא הבית המקדש, האיך יומשך עלי אור התורה באור הבעש"ט ורביה"ק, זהו קימת חצות. ואח"כ לומד צמצומי ר' נתן, וכן שומעים מחברים ללמוד ביחד דברי רביה"ק, נעשים לבושים אמיתיים, שכל אחד יוכל לתפוס בעצמו נקודה אמיתית שאין לשער. וכן כלליות ענין רביה"ק, המעשיות, והדרכים, והשיחות, זהו ההשגות אלקות של רביה"ק.

הדעת שמלמד את הדרי מעלה, שיזכו באמת להשיג אותו ית' ולא רק בדרך מקיף

ור' נתן מאריך שזה נקרא לקום בבוקר, לעזוב את הקליפות. ויפנה ויטול ידיו. עד שירים את המחשבה באלפי אלפי נקודות, שבכל יום לומדים נקודה חדשה, לעמוד בנסיגות חרשים, וזה שייך גם לדרי מטה, שמתחיל ועובר עליו ושוכח לגמרי, וכן לדרי מעלה מי שכן לומד ספרי הצדיקים וקיבל הרגשה בספרי רביה"ק וספרי הבעש"ט, ויש לו עדיין ספקות ובלבולים ושאלות, לזה צריך שיתיישב בלבו, בחי' השגות אלקות, שממש משיג את הדבר. זהו כח של רביה"ק שנותן צמצומי דעת באופן שהמח מתיישב, ומתקרב ללבו ע"י התבודדות ותפילה, וכך להמשיך בזה עוד ועוד בענייני הזה"ק ואריז"ל ויותר, כל אחד כפי מה שיכול להחזיק בזה, יחד עם גמ' והלכה, כך נבנה השגות אלקות.

ר' נתן פותח לנו שכל זה הנושא מחובר למצוות חנוכה, ומזכיר ענין כונות חנוכה כי בכלליות למי שהוא בחי' דרי מעלה הרי הוא מכוון כוונות חנוכה, אך ר' נתן מלביש אפ' גם לנו כוונת חנוכה, לעסוק בתורה והודאה שניצלנו מהזיונים שבקשו לעקור אותנו מהשגת הדעת, וה' ריחם עלינו ונתן לנו דרך קדושה לכא להשגות הדעת, בכח הכהנים, שהמשיכו חסד חדש של ביקור חולים שהוא אור היום טוב שמאיר גם למטה ג' היחורים. ופנימיות ענין ג' יחורים הוא הארה פשוטה למטה, והרגשה אהבה ויראה, והתדבקות במה, בשבת עולים למעלה, אך בחנוכה מאיר האור למטה למטה, עד שהחולה הכי גדול יוכל להתעורר, זהו החסד הגדול של חנוכה, הוא הזמן להרליק המח והנר, לעמוד נגד התאוות וחכמות חיצוניות, וידלק לבו בהמשכת השמן בכלי, היינו להמשיך האור בעצמו למטה.

בכל מה שמוהרנ"ת מלביש סוד הדבר, עלינו לכוון בשעת מעשה את הלבוש של מוהרנ"ת

ומוכן שכלול בזה העניינים היותר עמוקים המוזכרים בהאריז"ל, אלא שר' נתן מלביש את זה גם לנו, שזה נקרא השגות אלקות שגם אנו נוכל לחיות עם זאת ההשגה. כל כוונה של ר' נתן הוא לבוש לכוונות הכי עמוקות, ועלינו לחשוב דרך הלבוש שר' נתן הלביש את הכוונה של האריז"ל, שעל ידו יוכל להתעלות יותר למעלה, להבין את הכוונה באופן יותר גבוה. ומי שלומד קבלה כבר האריך בוודאי בענייני כוונות חנוכה, והרש"ש מאריך עוד ועוד בענייני חנוכה, ומתוך דברי ר' נתן שהאריך בענין התחדשות החסד, מובן נקודות עמוקות בקבלה, שכך דרכו של ר' נתן מבאר תירוץ ודרך לדרי מעלה ברוח הקודש בדרגה נפלאה מאד, וגם לנו דרי

מטה מלמד איך לחשוב מה', איך לחשוב כונת נר חנוכה לכל אחד.

כלל הארת חנוכה מפרש ר' נתן שזהו בחי' בית הלל שיורדים לעזור לאדם נמוך. כי יש אדם שנולד עם כשרונות, והצליח, וחי במשפחות המיוחסות בישראל, ועולה מעלה מעלה. יש אדם שנולד במצב קשה, הוא רחוק מעבודת ה'. זהו עיקר מרירות הגלות, אין בית המקדש, כי כשהיה בית המקדש היה כל אחד יכול לחיות ולקיים את התורה. ר' נתן מלמד שזה מה שאנו לומדים מענין חנוכה. שפסקו הלכה בבית הלל, רדעת בית שמאי שצריך להעלים האור ואי אפשר לגלותו לכל אחד, אך דעת בית הלל הוא נקודת החסד, מדות הרחמים הגדולים שנמשכים ע"י הצדיק המופלג במעלה, הוא סוד החסד שמגלה שכן שייך לקרב כל אחד ממש.

ובזה מגלה ר' נתן את ענין הצדיק המופלג, בחי' רשב"י שמבואר בזה"ק שהוא היה יכול לפעול מדות הרחמים, וכן פועל רביה"ק, וכל הצדיקים יודעים שיש צדיק אחד שיש בכחו לפעול בזאת.

ופנימיות מחלוקת ב"ה וב"ש, דלב"ה יורדים לצמצם עוד ועוד דיבורים, להחיות נפשות רחוקים, אך ב"ש טוענים להעלים האור, ומי שאינו ראוי אי אפשר לעזור לו. וזה גורם מחלוקת.

קיצור פרטי עבודת ימי החנוכה באור דבה"ק

ובתוך זה מזכיר כמה פרטי הלכות חנוכה. וכל נקודה שמזכיר חשוב מאד מאד, ונתבונן באיזה מחשבה להדליק נר חנוכה, כשבא ימי חנוכה עלינו להודות ולהלל לה' שהצילנו מהיונים שהוא נפילת השכל חכמה תתאה לה' מלכויות, והנה עשה לנו חסד גדול להרים אותנו מנפילתנו, בכח איש החסד, שהוא אור החסד של אור יום טוב, שמאיר למטה ברגלין בחי' ביקור חולים, ועל זה להודות ולהלל שהאור יורד עד אלינו. ומזמור שיר חנוכת הבית, יש חסד נפלא שאנו יכולים להתחדש.

ועצם הדלקת הנר חנוכה הוא הדלקת אור השכל לצאת מהבהמיות, ממשיכה גשמית. ומזכיר ענין השמן שממשיך מוחין, והכלי והפתילה הוא הצמצום, זה הכונה כשמסדרים הפתילה. וג' יחודי הנר הם כל הרכבים איך להשיג אלקותו ית', בדרך של דעת גדול, בדרך של מדות אהבה ויראה, ובדרך של אמונה. שאנו רחוקים מזה כל השנה, אך בחנוכה זה נמשך אלינו למטה למטה, שנוכל להדליק את הלב ואת החיים שלנו. בכח הצדיק המופלג.

כשארם מכוון כל הנ"ל, הרי נר חנוכה בעצמו נהיה השגות אלקות, שזהו יסוד הצדיקים לעשות מצוה עם כונת הלב, הרי שהכונה של ר' נתן אינו רק קבלת האר"ל, אלא מלוכש לנו איך לבא להשגות אלקות וקרבת השם.

(טז) והנה ענין מחלוקת בית שמאי ובית הלל הנ"ל בענין ההתקרבות הנפשות הרחוקות מאד מאד, שאין ראוי מן הדין לקרבן שבית שמאי אומרים, פוחת והולך להעלים האור מהן שלא יתקרבו ובית הלל אומרים מוסיף והולך, כי צריכין לעשות פלים וצמצומים פאלה באפן שיוכלו להאיר גם בהם אורו יתברך כרי שיתקרבו גם הם וכנ"ל הנה ענין מחלוקת זאת, זהו בחינת כלל המחלוקת שבכל דור על הצדיקים השלמים העוסקים לקבל נפשות הרחוקים להשם יתברך שרבים מאד קמים עליהם וגם רבים מגדולי הצדיקים חולקים עליהם מחמת שמדת הדין מתלבש בהם. ועל-ידי זה נכנס בלבם טינא עד שנוקמה להם פאלו אינו מתנהג כראוי

ליקוטי הלכות ח"א דף י"ג י"ד השבמת הבוקר ד אות טז - יט

וחולקים עליו כאשר כבר היה לעולמים ברוב הדורות ובפרט בימינו בעקבות משיחא שנתרבה הקטגוריא בין התלמידי חכמים מאד וביותר על רבנו הגדול והנורא זצוק"ל על אשר מסר נפשו מנגד ועסק כל ימיו לרחם על ישראל על כל הרחוקים לקרבם להשם יתברך

ר' נתן מאריך ענין מחלוקת שחולקים על מי שבא לגלות דרכי השגות אלקות, ואנשים מבלבלים ומדברים וחולקים. וכן נעשה מציאות כאילו יש מחלוקת על רביה"ק, כך היא דרכו של עולם, וזה מחמת שאין האדם ראוי לזכות לשמחה כזאת, לחיים טובים כאלה, ומזה נשתלשל מחלוקת ע"י אנשים שרוצים להטיב עם האדם, וחושבים שלא שייך להכניסו לאור הצדיק, להשגות אלקות, לכן חולקים על האדם העוסק בזה. אך מותר מה שבית הלל סברו מוסיף והולך ונקטינן להלכה דמוסיף והולך, הרי לנו להדיא מהו רצון ה' מאיתנו.

ועלינו להמשיך את האור לתוך כלים, ללמוד דברי ר' נתן להחיות הנפש ולהתחזק לעשות צמצומים חרשים, שמחיים את הנפש, וסביב זה יש מחלוקת, ונהיה חזקים לא להתפעל מזה.

וזה בחינת מחלקת של השבטים על יוסף הצדיק, כי יוסף הוא בחינת הצדיק שעוסק לקרב להשם יתברך על-ידי שמוסיף והולך האור בכל יום, כי עושה בכל פעם צמצומים וכלים נפלאים באופן שיוכלו להתקרב כל מי שירצה בעולם ועל שם זה נקרא יוסף, בחינת מוסיף והולך כנ"ל והשבטים אף-על-פי שכלם קדושים, כי היו כלם צדיקים גדולים חלקו עליו בשביל זה וכנ"ל

וזה בחינת (בראשית לו) וישב יעקב בארץ מגורי אביו ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (מדרש רבה) שהיה מגיר גרים, (כמובא בדבריו ז"ל ח"א סימן רכ"ח) וזה (שם), "אלה תולדות יעקב יוסף" הינו שיוסף הלך בדרך אביו יעקב והיה עוסק גם כן לגיר גרים ולקרב נפשות הרחוקות, כי כל מה שארע ליעקב ארע ליוסף, שזהו פרוש אלה תולדות יעקב יוסף, כמו שפרש רש"י שם שכל מה שקבל משם ועבר מסר לו. וכל מה שארע ליעקב ארע ליוסף וכו' וכל זה נסמך לפסוק מגורי אביו, שהוא מה שהיה יעקב מגיר גרים ותכף נסמך אלה תולדות יעקב יוסף, שפרושו שמסר לו כל חכמתו כנ"ל, הינו כנ"ל כמו שיעקב גיר גרים על-ידי עצם חכמתו שהיה יודע לעשות צמצומים כאלה עד שיוכל לרפאות החולים ביותר, כמו כן היה יוסף הצדיק עוסק בזה תמיד, כי יעקב מסר לו כל חכמתו, כי עקר החכמה הוא להכניס השגות אלקות בעולם להודיע לבני האדם גבורותיו וכו' וזהו בחינת (שם) יוסף בן שבע עשרה שנה היה רועה את אחיו בצאן, רועה צאן זה בחינת מנהיג הדור שנקרא בכל מקום בשם רועה צאן. וזהו, "בן שבע עשרה שנה היה וכו'" שבע עשרה בגימטריא טוב כמובא, הינו שיוסף היה טוב לכל והיה כלו טוב ועל-ידי זה היה יכול לקרב הכל, כי מצא בהגורע שבגורעים נקודות טובות ועל-ידי זה קרבם להשם יתברך. וזהו (שם), "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וכו'". שהם בני השפחות, הם בחינת משפחות הירודות שבישראל שהיה מוריד את עצמו אליהם ביותר כדי לקרבם ועל שם זה נקראים הרחוקים בני בלהה ובני זלפה, זה רמז שנאחו בהם ביותר הפעל דבר וחילותיו שזהו בחינת בני בלהה, בחינת בלהות אתנן וכו' (יחזקאל כ"ח) ופרש רש"י שם, שדים, הינו חילות היצר הרע, שהם שדים וקלפות, שהם מבהלים ומבלבלים ומרשיעים את האדם וזה בחינת בני זלפה, בחינת זלעפה אחזתני מרשעים (תהלים קי"ט), כי חילות היצר הרע הם, בחינת בלהות וזלעפות וכל הנמשכים אחריהם נקראים בני בלהה ובני זלפה והצדיק הגדול, בחינת יוסף, עוסק עממה ומוריד את עצמו אליהם כדי לקרבם להשם יתברך וזהו, "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וכו'" ופרש רש"י, שהיה עושה מעשה נערות וכו' כי הצדיק האמת בעצם חכמתו

מזריד את עצמו אליהם כל כף עד שנגמרה באלו עושה מעשה נערוה, כי מדבר עמהם שיחת חלין ואוכל ושותה עמהם ופעמים מטייל ומשחק עמהם וכל פונתו פרי לקרבם על-ידי זה להשם יתברך וכמוכן בדבריו ז"ל בכמה מקומות (ח"א סימן ס' ח"ב סימן ע"ח) כמה וכמה הצדיק מזריד את עצמו אל העולם שכל זה נחשב אצלו מעשה נערוה, אבל פונתו רצויה להשם יתברך לבר בשביל לקרב הרחוקים מאד להשם יתברך שאי אפשר לקרבם כי אם על-ידי זה וזהו בחינת והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפה וכו' וכנ"ל:

חמשה פרשיות נכתבו בתורה בענייניו של יוסף, ללמדנו שיש צדיק המופלג שהוא נער את בני בלהה ובני זלפה, וכמים אל הפנים, כשנרגיש שהצדיק אוהב אותנו, נתקרב אליו ונלמד ממנו השגות אלקות

רבים שואלים להבין אריכות חמשת הפרשיות בענייניו של יוסף והשבטים, שלכאור אין בזה הוראת הלכה לדורות. תשובה לדבר הוא לקוטי הלכות שזהו פירוש הישר והאמיתי לחמשה חומשי תורה, ובו מתגלה מהו ענין יוסף הצדיק, כי כאן מהרנ"ת מבאר באר היטב שזהו עיקר מעיקרי התורה, שיש צדיק אחד העוסק לקרב הנפשות, להאיר בנמוכים השגות אלקות, ואין שאר הצדיקים מבינים דרכו, וחולקים עליו. וכמבואר במכתב של הרבי ר' אלימלך ששאלו אותו למה חולקים על הצדיקים, והשיב שכך היה לעולמים, כי גם על אע"ה חלקו, בכל דור שמגלה דעת חולקים עליו.

כי יוסף הוא מוסיף והולך, שכל נפשו ורצונו לקרב עוד נפשות, זהו אור הבעש"ט, הדרך הישן מאז ומעולם, מאברהם אבינו, לקרב כל הנפשות להשגות אלקות, ויוסף הוא בן י"ז כי כולו טוב, ומאיר לכל אחד שיש בו נקודות טובות, רועה צאן היינו מנהיג הדור, והוא נער את בני בלהה, עד היכן הרברים מגיעים שיוורד לאנשים נמוכים לא ממשפחות רבנים וחשובים, שיש עליהם בלהות וזלעפות, קליפות ובלבולים, שמאד מאד קשה להתעסק עם אנשים כאלה, שמלאים כל מיני שגינות, שדים וקליפות וחיילות היצר הרע, שגורם לאדם כעס ועגמת נפש ואש. 'אנשים רחוקים' היינו מי שלא התנהג בדרך של חסידות ועבודה. זה לשון רחוקים. וכן כשעובר על אדם שנפשו פגומה ומלא עצבות ומדות רעות, כ"ש כשנולד במדות רעות לכתחילה, לא מסוגל לתורה ועבודת ה' להיות צדיק, זהו ענין של יוסף הצדיק שהוא נער את בני בלהה, הוא מנסה עם כל אחד, ובוודאי יצליח. בתחילה משחק איתם, עד שרואים מישהו אוהב אותם, עד שמעלה אותם לתכלית השלימות, כמו שיש הרבה סיפורים בלי סוף בענין רביה"ק.

כי באמת אור תורת רבינו יכול לשנות אדם, לאט לאט, עם התבודדות ורצונות, לשמוע ולהתבטל קצת, עם הזמן הוא יתפא. אפי' שזלעפות אחזתני, איזה פחד איך נפל אדם כ"כ הרבה. וכשארם כזה מתקרב לצדיק, הרי כמים אל הפנים כן לב האדם אל האדם, והוא מרגיש שהצדיק רוצה לעזור לו, לכן הוא שומע בקולו ומקבל השגות אלקות.

(ז) ועל-כן נקרא יוסף, בחינת (בראשית ל) אסף אלקים את חרפתי שמאסף ומבטל כל החרפות ובושות מישואל, כי מחזירם בתשובה ומקרבם להשם יתברך כשמתקרבים לצדיק יוצאים מכל החרפות, גם שכל העולם מרחקים וזורקים אותי, הצדיק מקרב אותי. וזה בחינת (שם) יוסף ה' לי בן שעל שם זה נקרא יוסף, הינו שהצדיק עוסק תמיד להוסיף ולקרב נפשות חדשות בכל פעם ומבקש תמיד מהשם יתברך על זה, בחינת יוסף ה' לי בן אחר, שיוסף ה' לו בכל פעם

תלמיד חרש שנקרא בן, כי כל המלמד בן חברו תורה פאלו ילדו (סנהדרין צט) והוא מחפש ומבקש תמיד להוסיף ולקרב חרשים בבחינת יוסף ה' לי בן אחר.

ועל-כן וישראל אהב את יוסף מכל בניו, כי בן זקונים הוא לו שאהב אותו בשביל זה מאד, כי הוא חפץ בזה לרחם על הכל ולעשות תחבולות לקרב הכל וזהו, "כי בן זקונים הוא לו" זקן זה בחינת רחמים גדולים מאד" בחינת זקן מלא רחמים, בחינת תליסר תיקוני דיקנא, שהם רחמים גדולים מאד, הינו שקבל ממנו כל השלש עשרה מדות של רחמים, שהם בחינת זקן כנ"ל, שעל ידיו זה הוא מרחם על הכל ומקרב כלם וזהו שתרגם אנקלוס, כי בן זקונים, כי בר חכים הוא לי, בר חכים ודאי, כי צריכין לזה חכמה גדולה חכמה נפלאה חכמה עמקה מאד מאד כרי שיוכל לעשות בלים וצמצומים פאלה שיוכל לקרב נפשות רחוקות פאלה חולים פאלה ולהכניס בהם השגות אלקות וכנ"ל זה (שם), "ועשה לו כתנת פסים" שפרושו כלי מילת שיש בה גונין יפים, בחינת כרפס ותכלת, הינו מחמת שראה שעוסק בה לקרב נפשות רחוקות, על-כן עשה לו לבושים נפלאים שיש בהם גונין יפים ונפלאים בחינת כתנת פסים, הינו בחינת צמצומים נפלאים, שהם בחינת בלים ולבושים כרי שיוכל להמשיך על ידם השגת אלקות אפלו להרחוקים מאד וכנ"ל, כי בחינת הצמצומים הנ"ל, שהם בחינת חכמה תתאה הנ"ל, הם פלולים מכל הגונין, שהם כלל כל הפלים והלבושין של הקדושה שעל ידם משיגין אלקותו יתברך, כמו שכתוב בזהר הקדוש כמה פעמים, ראייה בלילא מכל הגונין:

כתנת פסים הוא לבוש וצמצום איך להתדבקו בה' באור הגוונים

יעקב אבינו שזהו עיקר הדעת לעשות תחבולות לקרב עוד נשמה אל הקדושה, בכח י"ג מדות של רחמים, וזהו החכמה נפלאה של ר' נתן שצמצם לבושים לקרב כל נפש, בחי' כתנת פסים שהוא ענין הגוונים היפים, חור כרפס ותכלת, בחי' השגות אלקות, אהבה ויראה והתפארות, שזהו הרכים שמלמדים לכל אחד השגות אלקות, לצמצם צמצומי תורה לכל אחד, בדברי חיזוק, ויראת שמים ואמת, באופן שיסנה דרכיו, תראה איזה חסדים ה' עושה איתך, אלו הם לבושים שיכולים להאיר בכל אחד איך להרים נשמתו.

כתנת פסים הם הלבושים שמדברים לכל נפש, וזה עיקר יגיעת האדם לבנות את שכלו באור תורה, שיוכל לבנות עצמו כראוי, הכלים והלבושים הם המצוות באור תורת הזה"ק ודברי הצדיקים שעיי"ז משיגים אלקותו ית'. וכמ"ש בזה"ק שעיקר ההשגה נקרא בלשון גוונים, ה' יטעמינו מטעם הגוונים וקדושה אמן.

יח) וזה שחלם (שם ל"ז), "והנה אנחנו מאלמים אלומים בתוך השדה" שפרושו, קשרים, הינו בחינת צמצומים הנ"ל שהם בחינת קשרים, כי הצמצום בחינת קשר, הינו שכלם היו עוסקים בזה, שהיו מאלמים אלומים ועושים קשרים וצמצומים כרי למשך על ידם השגת אלקות, אבל הצמצומים והפלים של יוסף הצדיק עלו על כלם, בבחינת (שם) והנה קמה אלומתי וגם נצבה וכו', שהקשר והצמצום שלו קמה וגם נצבה לעד ולנצח. (שם) והנה תסובינה אלומתיכם ותשתחווין לאלומתי", שכלם צריכין לקבל ממנו השגות אלקות על-ידי הצמצומים נפלאים שעשה בחכמתו העמקה על-ידי שעסק לקרב נפשות תמיד, שעל-ידי זה זכה שאפלו הצדיקים הגדולים שעוסקין בזה להשיג השגות אלקות על-ידי הצמצומים גם הם צריכין לקבל ממנו, כי שלו עולה על כלם בבחינת (משלי ל"א) רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כלנה, שנאמר

על הצדיק האמת הגדול ביותר העוסק לעשות כלים ולבושים ולהמשיך תורה בחכמה אמתית כזאת עד שיוכלו להתקרב הכל להשם יתברך, שזהו בחינת השבת של אשת חיל וכו' (שם), בחינת דרשה צמר ופשתים, שהם בחינת כלים ולבושים להשגת אלקות וכו' וזהו בחינת היתה באניות סוחר ממרחק וכו' ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וכו' שבתקף חשפת ליל הגלות של נפשות ישראל היא נותנת להם טרף וכו' וכן הולך וסובב כל השבח הקדוש הזה וזה בחינת נודע בשערים בעלה, שהם בחינת שעורין דאתון דאורייתא, הינו בחינת צמצומים הנ"ל שהוא ממשיך בחכמתו, על ידם נודע השם יתברך בעולם, בחינת נודע בשערים בעלה וכו' וזהו, "פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה" ודרשו רבותינו זכרונם לברכה (סוטה מ"ט), זה הלאומד תורה על מנת ללמדה, הינו כנ"ל, שמלמד תורתו לאחרים לקרבם להשם יתברך וזהו, "צפיה הליכות ביתה", שצופה הלוך ביתו איך יתנהג לעולם באפן שלא תכבה נרו לעולם ועד שיהיה נשאר השאר חכמתו לדורי דורות לנצח כי "ולחם עצלות לא תאכל", כי לחמו ותורתו אינו לחם עצלות ח"ו, כי היה רזין מאד מאד בעבודתו יתברך, על-כן קמו בניה ויאשרוהו, הם התלמידים שנקראים בנים שקרבם להשם יתברך "בעלה ויהללה", זה השם יתברך, כי השם יתברך מסכים על זה, כי חפץ בזה שיקרב כלם אליו, כי חפץ חסד הוא ועל-כן רבות בנות עשו חיל ואת עליית על בלנה וכו"ל:

כיון שיוסף יודע שיש בכהו להאיר לכל הנפשות, אינו מתיירא מאחיו ומספר החלומות בתמימות

ר' נתן מאריך לבאר את החלומות של יוסף, הוא יודע שהאחים חולקים עליו והוא בתמימות מספר החלומות שלו. אחד של האלומות והשני של השמש והירח. ר' נתן אומר שכך הוא בכל דור, מי שיודע להמשיך השגות אלקות לתוך הלב של אנשים, יש להם איזה דבר שהם רואים שהם מצליחים, יש להם כח לקחת אור הצדיק הגדול להלביש לעובדא למעשה, השני אין לו דרך לזה. לא חושב ששייך היום להמשיך, אך יוסף אומר שכן שייך לעשות את זה היום.

אלומים הם רעיונות של תורה, שנהיה אלומה מקשר הרעיונות, כי השדה של התורה מתוקה עד מאד, כל הצדיקים מאלמים אלומים בחירושי תורה נפלאים ומתוקים, והנה קמה אלומתי וגם נצבה, לא רק חידושי תורה מאירים ומפליאים, שכולם עוסקים בג'מ שו"ע, ואומרים שכליים בתורת הבעש"ט, אלא תורה שמציבה ומרוממת את הנפש, שע"י דברי הצדיק, לא רק יש לו חידוש, אלא ענוה ושפלות ותשובה והתחזקות, והתקדמות לדרכי העבודה באותו דרך ממש של הצדיקים, וכל האלומות משתחוות לאלומתי, כי כולם צריכים לקבל ממנו השגות אלקות. כי זהו מציאות כדי שיהיה דרך שעם ישראל לקבל את זה, צריך אלו הצמצומים של הצדיק האמת. כי אור תורה יש בו כמה דרכים לכל הנפשות, אחד אוהב חתם סופר והשני בן איש חי וכו', כל אחד מסוגל לצמצום אחר, וצריך שלא תהיה חכמה נפרדת ממעשי האדם, לכן כולם צריכים להשתחוות לאלומת הצדיק המופלג, שזהו הדרך כמו שכל כלל ישראל מקבלים מהבעש"ט, כך צריך לקבל מרביה"ק, והרבה צדיקים למדו ספרי רביה"ק והשיגו בזה, מה שזכו להשיג, ובאמת לא היה מחלוקת על ספרי רבינו, לקבל את הדרך באופן שר' נתן מפרש את זה, איך לתת לכל אחד השגות אלקות.

ביאור אשת חיל על פעולותיו של הצדיק עם נשמות ישראל

ובזה ר' נתן מפרש את פיוט אשת חיל, זהו השבח על הצדיק שמרים את השכינה הק' בחסדים גדולים, בליל שבת עולה השכינה הק' באור החסד הגדול, בטח בה לב בעלה, שהוא מתייגע מאד מאד לצמצם צמצומים רבים, רבות בנות עשו חיל בתורה, ואת עלית על כולנה, שיש ענין הצדיק המופלג שהוא כח רביה"ק לקרב כל נשמות ישראל להאיר בהם השגות אלקות. זהו כחן דרשב"י שאחרים לא הצליחו לפעול מדות הרחמים, ורשב"י כן זכה להמשיך פנימיות התורה לעולם, באופן שיזכו להשיג אלקות, בחי' יוסף בן זקונים שממשיך י"ג תקוני דיקנא, זהו דרשה צמר ופשתים, צמצומי תורה לימין ולשמאל, ממרחק תביא לחמה, היינו שמורידים את האדם לכל מיני ירירות, להעלות ניצה"ק, ממרחק תביא לחמה, והצדיק מעלה ועושה שזה יתעלה ויכלל בשכינה הק', הרבי מעלה אותנו ממה שנשלחנו בימי המעשה בספינה רחוקה, עי"ז ממשיכים שפע, כי כפה פרשה לעני, לחזק האדם, ליתן לו טרף דברי חיזוק לנשמות ישראל, שיוכלו להחזיק מעמד באמונה.

עד שזוכים לבחי' נודע בשערים בעלה, כמ"ש בזה"ק שהקב"ה נודע בזה העולם כשיש את הצמצומים הנכונים, נודע בשערים בעלה, זהו עיקר גדולת הצדיק אשת חיל, שיכול ללמד כל אחד שידע מהשי"ת בלבן, בתוך גבולים וצמצומים, שבזה שייך שנזכה לשנות את חיינו ולזכות לדעת מה' וכל חוד כפום מה דמשער בלביה יבא להשגות אלקות, שבטנו עם זקני ארץ, היינו תורת הצדיקים.

הצדיק צופה ומביט עד דוד אחרון, איך תתמשך השארתו להאיר גם בנו השגות אלקותו ית'

צופיה הליכות ביתה הוא שהצדיק צופה ומסתכל איך שיהיה השארת רביה"ק לנצח, עד היום הזה שיזכו לבא להצלח נפשות והשגות אלקות. כי הוא צופה איך זה יתנהג לעולם, כי לא יכבה נרו לעולם ועד, ונשאר השארתו לנצח. ולחם עצלות לא תאכל זה מרמז לעצמינו שע"י עצלות לא נזכה לזה, וצריך להזדרז לקום מהתרדמה כנ"ל.

כאן ר' נתן מפרש עלינו שאנו ניזהר מעצלות, קמו בניה ויאשרוה, שעלינו התלמידים להודות ולהלל להשי"ת על התגלות אור הצדיק הזה, בעלה ויהללה, הקב"ה מלמעלה מהלל את הצדיק. כי הלכה כבית הלל שצריך לקרב ולהחיות כל נשמות ישראל. ואת עלית על כולנה.

את עלית על כולנה, כי הרבי הזה עושה שיהיה לי שמחה, שיהיה לי מה לאכול בשביל הנשמה קצת השגות אלקות. כי ממנו יש נחל נביעה של רכיב צמצום.

כאן ר' נתן מגלה לנו את הרגש האמיתי מה שהוא זכה להשיג בגדולת רבינו, ועלינו להתעורר לזכות להשגות אלקות באופן שלנו מתוך דברי ר' נתן מה שביאר בדברי רבינו, וגם בכל דרך ודרך שמחיה את נפשינו.

יט) וְזֶהוּ (בראשית ל"ז), "וְהִנֵּה הַשָּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ וְאֶחָד עֶשֶׂר כּוֹכָבִים מְשִׁתְּחִים לִי" שָׁמֶשׁ וְיָרֵחַ הֵם בְּחֵינֵת מְשַׁפֵּיעַ וּמְקַבֵּל, בְּחֵינֵת שׁוֹכֵל עֲלִיּוֹן וְשׁוֹכֵל תַּחְתּוֹן, בְּחֵינֵת הָרֵב וְהַתְּלַמִּיד, בִּי הַצְּדִיק, שֶׁהוּא הָרֵב, נִקְרָא "שָׁמֶשׁ", כְּמוֹ שְׁכָתוּב (קהלת א'), "וְזָרַח הַשָּׁמֶשׁ וּבָא הַשָּׁמֶשׁ" וְדָרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (קדושין ע"ב), עַד שֶׁלֹּא שָׁקְעָה וְכו' וְהַיָּרֵחַ בְּחֵינֵת הַתְּלַמִּיד שֶׁמְקַבֵּל הָאוֹר מֵרֵבּוֹ כְּמוֹ הַלְּבָנָה

מהחמה ואחד עשר כוכבים, זה בחינת הנפשות הרחוקות שמקרבם אותם להשם יתברך, שהם נפשות קדושות מאד, אך היו תחלה בעמקי הקלפות ועלו משם בבחינת אחד עשר סממני הקטרת, שזהו בחינת אחד עשר כוכבים, בחינת (דניאל יב) ומצדיקי הרבים פכוכבים וכלם משתחוים לי, כי הצדיק הגדול ממשיך שכליות כאלה עד שכל הגדולים והקטנים וכל הרחוקים רוצים להתקרב וכלם צריכים לקבל ממנו, כי כבר מבאר לעיל שגם בהצמצומים בעצמן יש בחינת שכל עליון ושכל תחתון, כי יש בהם פמה וכמה מדרגות ויש בהם בחינת רב ותלמיד שמש וירח וכו' וכלם צריכים להכניע ולהשתחוות ולהתבטל לפני הצדיק הגדול ביותר בחינת יוסף, כי הוא מכניס השגות אלקות בכלם וכנ"ל:

השמש והירח משתחוים אל יוסף, הן דרי מעלה והן דרי מטה כולם צריכים לקבל דעתו

באות י"ט מפרש את החלום השני, כי השמש הוא דעת הגדול לדרי מעלה, שכל עליון של הרב, ירח הוא החיזוק לדרי מטה, בחי' התלמיד שמקבל מהשמש, וי"א כוכבים הנפשות הרחוקות בחי' אלו שנפלו לבחי' אחד עשר סממני קטורת, להחיותם ולהרימם, כי הצדיקים מעלים הנפילה ל"א כוכבים. וכל אלו משתחוים לי, היינו שיש לרביה"ק אור הדעת לדרי מעלה שיתקדמו ויכניעו הרברים המונעים אותם, אלו שמוכנים כבר לחשוב הל' חנוכה בפועל, וכל מה שנאמר בהלכה הזאת, לצייר מציאות אחרות ה' תמיד שבשביל זה נבראינו, וכן לדרי מטה הרחוקים הרוצים להתקרב, יש לצדיק עצה שיתחיל האדם מיד מחדש, וכולם צריכים לקבל ממנו, כי גם בצמצומים יש כמה דרגות לדרי מעלה ודרי מטה, שיש ברברי רביה"ק דעת לכל מדרגא, יחד עם הרוח הקודש שיש ברברי ר' נתן, בכל כוונה, בכל ענין, יש לו לבוש לעוברא למעשה, קדושה כזאת והארה כזאת.

האחים לא הבינו את החלום, אך זהו המציאות של הצדיקים שהשיגו, כי באור הזה"ק מתגלה האמת, ולא השיגו פנימיות אור הזה"ק, והאריז"ל גילה פנימיותו, והבעש"ט השיג אמיתת דברי האריז"ל, עד שבא רביה"ק והמשיך זה האור לכל נפש מישראל. ובכל הדורות היו חולקים על אלו הצדיקים שעסקו בזה. כי התפלאו אנשים האם שייך כזאת. עלינו לסבול זאת. ולא להסתכל על זה. רק לזכור שנרות חנוכה היא מתנה גדולה, ומה שיש מחלוקת כי אינני ראוי לאור רבינו, רק להיות חזק מאד. כי באמת החולקים אין מתכוונים במזיד, לא יודעים מה שנעשה כאן, זה סתם מתלבש בהם ענין המחלוקת, וצריך להיות חזק כברזל, להוציא לפועל ענין רביה"ק, ה' יזכנו לצאת מגאות ובטלה, ולהרים השכל, לזכור את ה' תמיד ולא לשכוח אותו אפי' לרגע אחד אמן.